

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 67.

Sreda, 23. avgusta 1933.

Leto VIII.

Kaj je z občinskimi volitvami?

Beograjski listi so te dni objavili novico, da se tudi v Sloveniji vrše dne 24. septembra občinske volitve. Ta vest ni prav verjetna, ker doslej še ni izšla banovinska naredba o sestavi volilnih imenikov. To naredbo bo izdal ban, vendar mora poprej zaslišati banovinski svet, ki pa do danes sploh še ni sklican. Po občinskem zakonu morajo občine razglasiti nove volitve z navedbo volišč itd. najmanj 30 dni poprej, tako da ta rok poteče že to sredo. Toliko kakor izključeno je torej, da bi se volitve vršile že 24. septembra. S tem pa seveda ni rečeno, da bi se volitve ne vršile v najbližjem času. Doslej sta volili moravska in vrbaska banovina. Banovinske naredbe so tudi že izdane za savsko, dunavsko, drinsko in varždarsko banovino. Tudi v zetski banovini je banovinski svet že sklican. Vse te banovine bodo torej volile v najkrajšem času. — Z gotovostjo se mora računati, da se bodo tudi pri nas v bližnjih mesecih vršile občinske volitve.

Novi občinski zakon prepušča občinam precejšen samsoten delokrog v gospodarskih, socialnih in kulturnih zadevah, dalje krajevno policijo in tudi del občne uprave. Ker imajo zlasti delavci velik interes na tem, kdo upravlja občine in kako jih upravlja, bomo v prihodnjih številkah objavili najvažnejše določbe novega občinskega zakona. Za danes omenjamo, da se volitve vrše na podlagi kandidatnih list, ki se predlagajo sodišču v potrditev. Kandidatna lista, ki je prejela največ glasov (relativno večino) dobi dve tretjini vseh mandatov, med njimi župana in vse občinske svetovalce (občinsko upravo). Posebnih županskih volitev ne bo več, ampak bo nosilec kandidatne liste župan, prvi kandidati za njim pa občinski svetovalci. Občinski odbor se voli za tri leta na podlagi splošne enake in neposredne volilne pravice. Glasovanje je javno. Občinski zakon pa izrecno določa, da nobeno oblastvo ne sme v nobenem primeru klicati volilca na odgovor zaradi tega, za katero kandidatno listo je oddal svoj glas. Vsako volilno nasilje se kaznuje po posebnih zakonskih predpisih. Če je tudi res, da so ljudje gospodarsko odvisni in javno glasovanje ustvarja gotove nevarnosti za izraz popolnoma svobodne volje volilcev, vendar zakon izrecno želi, da vsak volilec odkrito in pošteno izjavi svoje prepričanje. Potrebujemo značajnih ljudi, ne pa šlev. Zakon ne dela nobene razlike med sodno potrjenimi kandidatnimi listami, pa naj so vložene od koncesijoniranih političnih strank ali pa od posameznih socialnih, gospodarskih in kulturnih skupin. To načelo je na seji zagrebškega banovinskega sveta izrecno povdral ban dr. Perović in ne velja samo za Savsko banovino, ampak za celo državo.

Ruski poslanik v Španiji

postane bivši sovjetski komisar Lunačarski. Španska vlada je predlogu že pritrčila.

Širite naš list!

Strokovne organizacije bodo odločale!

Zahtevi Združene Delavske Strokovne Zveze Jugoslavije po razpisu volitev v Delavske zbornice je ugodeno. Samo ob sebi razumljivo je, da je že skrajni čas za nove volitve. Vendar so nekateri krogi na vse pretege intrigirali in delovali proti razpisu volitev.

Glavni nasprotniki volitev so bili takozvani »narodni« sindikati pod vodstvom bivšega komunista Stankovića. V eni fronti z njimi je bila seveda njihova ljubljanska filiala »Narodna strokovna zveza«. Z njimi so se solidarizirali beograjski Korčevići. Nekateri od njih so izjavljali, da niso še pripravljeni za volitve in da je zato treba stvar odložiti; drugi so pa zopet zahtevali, da se dosedanje izvoljene skupščine in upravni odbori zbornic razpustijo in da prevzamejo Delavske zbornice — komisariji.

Ne smemo se čuditi stališču teh ljudi: imajo sicer firme in pečate, nimajo pa za seboj nobenih delavskih množic — in zato so naravno proti volitvam. V svojem naslovu imajo sicer tudi besedo »strokovna«, toda dejansko niso nobena strokovna organizacija — zato so proti temu, da bi pri volitvah kandidirale resnične delavske strokovne organizacije. Zpomniti si moramo dobro, da so ti ljudje nastopili proti svobodnim strokovnim organizacijam in proti avtonomnim Delavskim zbornicam. To je potrebno radi tega, da ne bi kak delavec pomotoma volil za Delavsko zbornico ljudi, ki so de-

jansko proti temu, da bi delavci ohranili Delavske zbornice.

Če delavci hočejo, da bo Delavska zbornica brez vpliva delodajalcev ščitila delavske interese, morajo skrbeti za to, da bodo zbornico upravljali ljudje, ki z vsem svojim udejstvovanjem dajejo garancijo, da so jim delavske pravice najsvetejše, ljudje, ki za svoje delo tudi odgovarjajo pred delavstvom — a to so aktivni člani razrednih strokovnih organizacij.

Tisti, ki so hoteli Delavske zbornice izpremeniti v komisarske birokratske pisarne, niso uspeli pri ministrstvu in je ministrstvo proti njihovi volji razpisalo volitve.

Sedaj imajo vsi delavci možnost, da odločajo v nadaljnji usodi svoje edine pravne javne ustanove. Naravno je, da bodo delavci izvolili zastopstvo iz pravih svojih strokovnih organizacij, ker te so najstarejše in najvažnejše sredstvo v boju delavcev za samoobrambo. Prave strokovne organizacije so pa samo tiste, ki združujejo delavce po posameznih industrijah na razredni podlagi. To so pri nas edino-le organizacije, ki so včlanjene v **Združeni Delavski Strokovni Zvezi**. Volitve v Delavsko zbornico pomenijo plebiscit (ljudsko glasovanje) za enotno delavsko fronto, za enotne strokovne organizacije, za samoupravo vseh javnih socialnih institucij potom svobodno izvoljenih delavskih zastopnikov.

Dollfussova vlada proti Dunaju.

Dunajska občina je v soc. dem. rokah. Krščanski socialci vodijo najostrejši boj proti občini in jo v interese svojega državnega režima izkoriščajo. Za državno policijo je dunajska občina plačevala na leto 105 milijonov šilingov (ca. 850 milijonov dinarjev). Sedaj je pa Dollfussova vlada sklenila, da mora dunajska občina v ta namen prispevati na leto

36 milijonov več (ca. 1 milijardo 800 milijonov Din).

Kancler dr. Dollfuss je odletel v Italijo,

da se posvetuje z Mussolinijem o notranji in zunanji avstrijski politiki. Mussolini ga utegne morda pridobiti celo za Hitlerjev fašizem? Podobno je!

Vse evropske države so začele tekmovali,

katera bo v najkrajšem času izgradila čimveč novih vojnih letal. Italija, Francija in Anglija, ki je te dni naročila 100 novih letal. Tudi Nemčija gradi neumorno nova letala v »trgovske« svrhe.

O ogrskih fašistih.

Soc. dem. »Népszava« poroča: Madžarski »hakenkrajclerji« iščejo voditelja, toda voditelja z denarjem. Pa ga ne najdejo. Ne zaradi tega, češ, da ni na Ogrskem nobenega bogatega grofa ali imovitega Žida, marveč zaradi tega, ker nihče ne mara v madžarsko hakenkrajclersko gibanje investirati svojega denarja, ki ne obeta velikega dobička. Vendar madžarsko hakenkrajclersko gibanje obeta dobiček! Kjerkoli so še poizkusili: v Raabu, v Mosonu, v Trans-Danubiju in ob Platenskem jezeru, so ponesrečili. Končno je madžarski hakenkrajec razpadel na štiri dele, ustanovile so se štiri skupine, ki druga drugo pobijajo. Madžarsko hakenkrajclersko gibanje je prišlo v konkurz. Vršili so se samo še procesi, ki jih voditelji vodijo med se-

boj. Samo ti procesi bodo nekoč opozarjali na to, da so tudi na Ogrskem poizkušali s hakenkrajcom.

Hitlerjeva hvaležnost.

Pred nekaj meseci je pripeljal Bouha iz Nemčije večje število Jugoslovancev na obiske v Jugoslavijo. »Slovenski Narod« je takrat poročal, da so izletniki izjavljali, da so Slovenci v Nemčiji srečni, ker je zmagal Hitler. To izjavo in opisati razmere kot vzorne, so izletniki morali dati. Sedaj pa zahteva nemški režim, da se slovenske delavce tudi po dvajsetletnem bivanju v Nemčiji odpusti. Mnogo teh delavcev z rodbinami je že izgnanih.

Amerikanski premogovni baroni se upirajo Rooseveltu.

Amerikanska premogovna industrija ni zadovoljna z Rooseveltovim gospodarskim načrtom, češ, da so kapitalisti rajši sami svoji gospodarji. Sedaj se Roosevelt in pristojni tajnik pogajata z rudniškimi poslastniki, kako naj se to vprašanje reši, da ne bo preostrega konflikta.

Med Avstrijo in Nemčijo ni zblizanja.

Nemčija izziva na vse strani. Letala pošilja v Avstrijo s hujskajočimi letaki, po radiu razširja najostudnejše govore proti avstrijski republiki. Velešile so se posvetovale, kaj naj ukrenejo proti Nemčiji. Hotele so skupno protestirati, pa ni prišlo do tega. Na posamezna vprašanja pa je Nemčija odgovorila sicer energično, da z akcijami ni v zvezi ter da bo v bodoče preprečila vsakršne akcije proti Avstriji. Toda napadi se nadaljujejo.

Po vesteh, da se vrše z Nemčijo pogajanja v Švici, je podkancler Winkler kategorično izjavil, da to ni resnica in da tudi ni ugoden trenutek za razgovore.

»Arbeiter-Zeitung« ugotavlja, k vsem tem dogodkom, zlasti z ozirom na vest, da se vrše pogajanja med Nemčijo in Avstrijo, da je to dogodek mednarodne politike. Ne vemo, če more nemški poslanik, ki je zapleten v fašistično agitacijo, še ostati na Dunaju. Če ga nemška vlada sama ne odpokliče, mora avstrijska vlada zahtevati njegov odpust. Spor mora priti pred Društvo narodov. Avstrija se mora vsekakor proglasiti za mednarodnopravno nevtralnno deželo. Potrebno pa je tudi v Avstriji pripraviti predpogoje za boj proti razvoju rumenega barbarstva: le demokratična Avstrija sme računati z vsemi silami, ki so v lasti deželi in v Evropi tej majhni državi na razpolago. Avstrijo sicer neposredno ogroža fašizem, je pa vendar postala straža evropskega miru.

Kako resno misli avstrijski režim na demokratični sistem vladavine, nam pa prav jasno priča program nove enotne stranke. Imenuje se nacionalna enotna stranka. Nje program je: državna zvestoba, ljudska in nacionalna obnova, stoji na stališču krščanstva in se bori proti brezbožnosti. Zahteva avtoritativno stanovsko organizirano državo. Odklanja gospodarstvo po načrtu, liberalni gospodarski sistem ter zahteva organičen gospodarski red. Zahteva dalje plemensko zavest, odpravo mirovnihih pogodb, verzajlskih, St. germainskih in trianonskih, in ljudsko oborožitev.

Resnično žal, da se avstrijski režim v tako kritičnem trenutku, ko mu sili fašizem še povsod v hišo, še vedno ne zave, da bi Avstrijo utegnili rešiti pred fašistično diktaturo le prava demokracija, nikdar pa ne malomeščanska demagogija.

Brez iluzij o rajhsveru!

»Radničkim Novinam«, Beograd, pišejo naravnost iz Nemčije:

V inozemstvu je še vedno razširjeno mišljenje, da bo rajhsver prejel ali kesneje strmoglavila Hitlerja. Pač ni večje iluzije kakor je ta. Višji častniki rajhsvera, ki so bili izpočetka neprijateljsko razpoloženi napram Hitlerju, so izpremenili svoje stališče, ker je energično obvladal nadaljnjo izvedbo »revolucije« in odklonil razdelitev velikih junkerskih posestev. Veliko tajno oboroževanje Nemčije je tudi pomirilo častnike s Hitlerjem. Poleg tega je tej kupčiji največ doprineslo to, ker je rajhsver sploh izključen od »prikrajševanja«. »Židovski paragraf« namreč, ki bi zadel mnoge častnike plemiče, katerih matere ali stare matere so Židijne, za rajhsver sploh ne velja.

Rajhsver se po vsem tem počuti

Jugoslovanska levantinska izvozna in uvozna družba d. d. je imela svoj ustanovni občni zbor v Zagrebu. Turška skupina gospodarstva je izjavila, da bi se utegnilo nekaj jugoslovanskih izdelkov razpečavati v Turčiji. Ustanovitelji so zagrebški in-

dustriji večinoma ter imajo za seboj Dunajsko bančno društvo, oziroma njega zagrebški zavod.

Sam se je razkrinkal — »Slovenec« stalno ponavlja izpade in pozive proti španski republiki, kjer politični katolicizem nima več besede. Kako je sedaj v novi Španiji, je pa menda pomotoma zapisal »Slovenec« sam v svoji 188. številki, kjer pravi: »Španija je s sprejetjem nove ustave rešila veliko problemov agrarne politike, sedaj pa intenzivno rešuje tudi številne socialne probleme. Dosedaj je Španija ratificirala že okrog 30 internacionalnih konvencij in je tako prišla na prvo mesto med državami, ki so včlanjene v Mednarodnem Uradu za delo.« — S tako Španijo se »Slovenec« nikakor ne more sporazumeti; njemu je pač pri srcu bivša Španija, v kateri sta vladala veleposestvo in klerus.

Jubilejni zbor češkoslovaške socialnodemokratske stranke. Izvršilni odbor češkoslovaške socialnodemokratske delavske stranke sklicuje za dneve 27. do 29. oktobra 1933 v Prago XVII. redni in jubilejni zbor stranke. Na dnevnem redu je poleg poročila o delovanju stranke v letih 1930—1932 tudi referat o pregledu političnega razvoja v Češkoslovaški republiki, nastop stranke v parlamentu ter posebno predavanje o mednarodnih političnih, socialnih in gospodarskih problemih in taktiki socialne demokracije. Kot tretja točka tega zbora so tudi pozdravi gostov na dnevnem redu in bi bilo želeto, da se med njimi pojavijo zopet tudi jugoslovanski sodruzi kot govorniki.

Proti hitleristom je belgijska vlada izdala stroge ukrepe in prepovedalo vsako njihovo shajanje in nošnje njihovih uniform. Izdala je tudi učinkovite ukrepe, da se prepreči hitlerska propaganda iz Nemčije. — Istočasno so pozvana vsa belgijska podjetja, ki zaposlujejo Nemce, da iste nemudoma odpuste in nadomestijo z domačimi. To velja tudi za nemške trgovske firme, ki se nahajajo v Belgiji.

Nemčija vohuni v francoski armadi. V nekem stanovanju v Parizu je nastal požar. Varnostni organi so ob tej priliki odkrili v stanovanju cel arzenal raznega orožja in streliva in veliko količino propagandnega materiala v komunističnem duhu pisanega, a pri natančnejši preiskavi se je ugotovilo, da je ta material nemškega izvora, namenjen za širjenje v francoski armadi in svrhu, da se poruši disciplina. Obenem je bilo najdeno mnogo načrtov francoskih trdnjav, mobilizacije in drugih vojaških tajnosti, očitno namenjenih nemški vohunski službi.

Ljubljana.

Resnica o polirjih in predelavcih na Dukičevem bloku. Na tem mestu smo v številki 38 od 13. maja 1933 objavili članek »o terorju polirjev in predelavcev na Dukičevem bloku«. Po informacijah, ki smo jih dali tega članka poiskali, se je dognalo, da članek predvsem ni izvir iz kroga delavstva, zaposlenega na tem bloku. Tudi sicer se je izkazalo, da vsebina tega članka ni v skladu z resnico. Glede nobenega polirja, nobenega predelavca, pa tudi glede nobene druge osebe ni mogoče reči, da bi izvrševal nad delavstvom kakšen teror, ali da bi se sploh kakorkoli napačno obnašal napram delavstvu. Tako je n. pr. čisto neresnično, da bi se sprejemali v delo grun-tarji, ki imajo doma posestvo in živino in da se odbijajo brezposelni in potrebni. Bila sta sicer res dva primera, da sta se takšna posestnika hotela vstuliti med delavce, pa sta bila odklonjena. Tudi glede kuhinje so navedbe takratnega članka neresnične in je pisec članka nasledel informacijam neke osebe, ki ga je iz konkurenčnih razlogov nalagala. V resnici se ni nikdar zgodilo, da bi se bilo komu reklo, da mora v novoustanovljeni kuhinji jesti, ker bo sicer odbušen, pa tudi ravno se ni tako, da bi mogel katerikoli delavec misliti, da mora jemati hrano v določeni kuhinji. Polirji in predelavci s kuhinjo sploh nimajo nobene zveze in je to povsem zasebno priložnostno podjetje drugih. O kakšni samovolji zato govora ne more biti in je apel objavljene članka na vodstvo firme docela brezpredmeten. Uredništvo je objavilo članek v dobri veri in zanašajoč se na priložnostnega dopisnika, kateri je kakor rečeno, sam postal žrtev mistifikacije. Po krivici napadeni polirji so se pritožili in ker jim nismo delali krivice, preključimo vse navedbe onega članka kot neosnovane.

Kdo ima pravico kandidirati pri občinskih volitvah?

Ali smejo od banske uprave imenovani in razrešeni občinski odborniki kandidirati?

Iz nekaterih krajev v Savinjski dolini smo prejeli od tamošnjih sodrugov vprašanja, da-li je res, da pri predstojenih občinskih volitvah ne bodo smeli kandidirati tisti, ki so bili odslej člani imenovanih občinskih odborov, pa so bili iz kakršnih koli znanih ali neznanih razlogov s strani banske uprave razrešeni funkcij; te verzije se namreč širijo med ljudstvom in sicer jih razširjajo ljudje, ki zavzemajo gotove položaje, tako da javnost misli, da so take in podobne izjave povsem verodostojne.

Da ne bo nepotrebnega beganja in zmešnjave, odgovorjamo na vsa došla vprašanja javno: Ni res, da

bi občinski zakon vseboval kakšno tako določilo, ki bi onemogočalo kandidature od banske uprave doslej razrešenih občinskih odbornikov, županov itd. Vsak izmed teh lahko kandidira pri bodočih občinskih volitvah, samo da izpolnjuje ostale pogoje občinskega zakona o volitvah. Ljudje, ki take vesti trosijo, delajo to najbrž zavestno. Ker bi take vesti lahko ustvarile razburjenje med ljudstvom, priporočamo vsakemu, da tiste vplivne osebe, ki o tem govorijo, prijavijo sreskemu načelstvu in pa državnemu pravdnistvu, da bo proti njim uvedena kazenska preiskava in da bodo prejeli zaslužen plačilo.

Maribor.

Nemški fašizem je pričel izganjati iz Nemčije naše delavce. Zadnje dni prihajajo preko Avstrije v Maribor naši delavci, ki so bili doslej zaposleni v Nemčiji. Od kar vlada tam fašizem, ni več mesta za naše delavce, ki so po večini izčrpani in do skrajnosti onemogli doslej žrtvovali svoje moči in zdravje nemškemu kapitalizmu. Prizadeti so vsi brez sredstev in jih čaka v domovini novo razočaranje, kjer je le malo izgleda, da bi dobili zaposlenje. Tako postopa z delavci fašizem v Nemčiji, za katerega se navdušujejo tudi pri nas nekateri nadstodstotni nacionalisti.

Akcija stanovanjskih najemnikov na Sušaku. Na zadnji seji organizacije stanovanjskih najemnikov v Sušaku se je ustanovila »Zadruga za zidanje enodružinskih hišic na odplačevanje«. Kakor hitro bo oblast zadruga odobrila, se bo začelo z zbiranjem sredstev za gradnjo prve serije malih, vilam podobnih hišic z vrtovi in vsem potrebnim komfortom, ki jih bodo člani odplačevali v obliki običajne mesečne stanarine. Za gospodarsko šibkejšee člane se pa bodo gradile večje hiše z enosobnimi stanovanji in potrebnimi pritliklami, za zelo zmerno najemnino. Pomoč je obljubila zadruga tudi banska uprava. Za mariborsko društvo stanovanjskih najemnikov pa taka vprašanja seveda niso aktualna.

Obisk češkega novinarja. Pretekli teden je obiskal naše uredništvo odličen češki novinar — sodrug **Josip Jirout** iz Plzna, ki je tam že dolga leta šefurednik socialnodemokratskega dnevnika »Nova doba«. Sodrug Jirout je že znan prijatelj in poznavalec Jugoslavije in se je zlasti obširno pečal tudi z makedonskim vprašanjem in napisal o tem posebno knjigo. Tudi sedaj je bil sodrug Jirout na celomesečnem študijskem potovanju po Jugoslaviji, in bo o tem pisal v naše bratske liste dnevnika »Novo dobo« in centralno glasilo češkoslovaške socialdemokratske stranke »Pravo ludo« v Pragi. — Obenem se je sodrug Jirout sestel tudi z nekaterimi našimi sodruzi, da se informira o pokretu za obnovo socialistične stranke v Jugoslaviji in bo o tem poročal izvršilnemu odboru socialdemokratske stranke v Pragi. Kakor nam je poročal sodrug Jirout, si v Češkoslovaški iskreno želijo, da čim prej navežejo ožje stike z jugoslovanskimi socialisti. Mi to željo iskreno pozdravljamo ter smo radi tega z velikim veseljem in z zadoščenjem sprejeli sodruga Jirouta v Mariboru in mu dali tudi temeljite informacije o naših razmerah in idejnem gibanju našega proletariata. — Med Mariborom in Plznom imamo že dalj časa navezane stike ter si naše uredništvo tudi izmenjuje »Delavsko Politiko« z dnevnikom »Novo dobo« v Plznu, ki na podlagi »Delavske politike« čisto poroča o naših prilikah. — Sodrug Jirout se je zelo pohvalno izrazil o lepem Mariboru. Žal, da je bil le kratek čas med nami, pa upamo, da ga bomo čim prej še z drugimi sodruzi iz Češkoslovaške videli pri kaki večji prireditvi v Mariboru.

Na državni deški meščanski šoli v Mariboru bodo popravni izpiti dne 30. in 31. avgusta od 8. do 12. ure. — Vpisovanje bo 1. 2. in 3. septembra, vselej od 8. do 12. ure. Pri vpisovanju se mora vsak učenec izkazati 1. z izpričevalom o dovršenem prejšnjem razredu — v prvi razred se smejo vpisati učenci, ki so dovršili 4. razred osnovne šole brez slabe ocene in niso stari še 14 let; 2. s potrdilom o višini davkov, ki jih plačujejo učenci sami ali njihovi roditelji oz. skrbniki. Na podlagi takega potrdila plača učenec takoj pri vpisu dotično šolnino ali je od plačila oproščen. Vsako potrdilo mora biti kolkovano s kolkom za 20.— Din. Kdor si da napraviti za istočasen vpis v raznih šolah prepis takega potrdila, ga mora kolkovati s kolkom za

10.— Din. Potrdila izdajajo pristojni davčni uradi. Učencem državnih, banovinskih in občinskih uslužbencev izda potrdilo urad, pri katerem dobivajo roditelji plačo. Kdor ima plačo in posestvo, se mora izkazati s potrdilom o obeh davčnih dajatvah. Učenci, katerih roditelji plačajo skupno manj kot 300.— Din davka, so šolnine prosti. Učenci, čigar starejši brat ali sestra poseja isti ali kak drug šolski zavod srednje stopnje, plača le polovično šolnino. V takem slučaju pa se mora izkazati s potrdilom dotične šolske uprave. Brez izkaza o višini davka in brez plačane šolnine je vpis nemogoč. 3. Pri vpisu mora vplačati vsak učenec tudi prispevek za zdravstveni fond v znesku 20.— Din. Vsa nadaljna navodila o prijavih, o pričetku rednega pouka itd., bodo razvidna na šolski deski.

G. Sirak Alojzij, lekarnar v Mariboru, je daroval za mestne ubožce mariborske znesek Din 1.000.—, za kar mu mestna občina mariborska izreka najiskrenejšo zahvalo.

Mestno načelstvo mariborsko opozarja prodajalce sadja in grozdja na določbo § 10. mestnega tržnega reda, glasom katerega se mora vsak prodajalec sadja in grozdja na zahtevo tržnih organov ali policije izkazati s potrdilom pristojne občine, da je prodajalec upravičen lastnik sadja ali grozdja. Taka potrdila so obvezna tudi za branjeve- (ke) in trgovce.

Peš bo prepotovala Evropa. Te dni je prispela v Maribor novinar-ka Katica Beschmann iz saarskega ozemlja, ki je že 5 let na potovanju po Evropi. Dosedaj je prepotovala: Luksemburško, Elsaško, Francijo, Belgijo, Holandsko, Nemčijo, Švico, Čehoslovaško in Avstrijo. Namenjena je v Črnogoro, od tam v Albanijo in v ostale balkanske države. Ko bo prepotovala to dolgo pot, bo izdala, ko se vrne v domovino, v knjigi opis svojih doživljajev, ki bodo gotovo zelo zanimivi.

Ukinitev strogega pasjega zopora. Z ozirom na dejstvo, da se od 22. maja t. l. ni pojavil noben nov slučaj stekline v mestu Mariboru, je ukinjen strogi pasji zapor.

Celje.

Kaj je s preiskavo v tovarni »Bergman« in »Pyroti«. Pred tedni smo objavili dopis bivšega delavca v tekstilni tovarni »Bergman«, v katerem se ta pritožuje Okrožnemu uradu radi slabih sanitarnih naprav v tej tovarni. Dopis je podkrepjen z vsakovrstnimi navedbami in očitki. Ker je bil dopis javno priobčen, smemo menda upati, da bomo dobili vsaj odgovor, kaj se je v stvari ukrenilo. Okrožni urad je menda zainteresiran na tem, da se sanitarne naprave v tovarnah izboljšajo? — Pri »Pyroti« je pa slučaj kakor smo ga opisali mnogo hujši. Menda sme javnost izvedeti, po kateri krivdi se je pripetila ona strašna nesreča. Ali je časopisje zato tukaj, da zastoni priobčujo taka vprašanja? Če se za stvar nihče ne bo zavzel, bomo morali misliti, da ima kdorkoli interes na tem, da se taka in slična vprašanja javno ne obravnavajo. Zakaj imamo potem časopisje? Ali naj pričnemo objavljati bajke o tisoč in eni noči? Če se zgodi drugod nesreča, ki zahteva človeška življenja, je vsa javnost po konci, in naenkrat se znajdejo komisije, ki stvar preiščejo in tudi objavijo rezultat svoje preiskave.

Naš SK »Olimp« prav lepo napreduje. V trening tekmi proti SK Celju je zmagalo njegovo nogometno moštvo v nedeljo z razmerjem 2 : 1. Njegova rezerva je pa prvak

Naš novi podlistek

V prihodnji številki našega lista bomo pričeli objavljati novi roman **Toneta Mačka**, ki je našim čitateljem že znan po povesti »Ženin iz Amerike«. Njegov novi roman »**Slučaj Kumberger**« se odigrava v našem rudarskem revirju in nam v poljudno pripovedovalni obliki slika težko življenje naših rudarjev.

Kdor hoče slediti temu opisovanju od začetka do konca, naj si takoj naroči »Delavsko Politiko« in ne bo mu žal.

Pokojni Avgust Bebel je rekel: Naša naloga je, da se družabni red tako izgradi, da bo vsakemu človeku omogočen popolnoma neoviran razvoj njegovega bistva. — Ali: Tudi najbolj ženijalnega človeka je rodila neka mati, tudi njej je on čisto dolžan hvalo za to, kar ima. S kakšno pravico se torej zahteva, da se ženi odreče enakopravnost z možem?

Celja (rezerv seveda). Iz tega se prav posebno jasno zrcali značaj tega kluba. Delavska mladina raste v mnogo slabših razmerah kot meščanska. Vendar noče zaostajati nikjer. To se vidi ravno pri sportu prav dobro. Kjer pa ni sportnih klubov z izrazito delavskim članstvom, tam pa tvorijo najboljši del in sploh jedro moštvev meščanskih sportnih klubov delavski sportniki. Oklenimo se rajši svojih klubov, kjer smo, četudi revni in po sili razmer skromni, vendar sami odločujoč faktor. O sportu samem in kako potreben je ravno delavski mladini, bi bilo tu odveč govoriti. SK Olimp ima že odseke za vse važnejše panoge sporta, kot so: nogomet, lahka atletika, težka atletika in smučanje. Revijo svojega dela na sportnem polju nam bo podal na svojem sportnem dnevu v nedeljo, dne 3. septembra t. l. Mladino, zlasti delavsko, katere čuti potrebo sportnega udejstvovanja (radi fizične kulture, ne rekorderlovstva), vabimo, naj pristopi v SK Olimp.

Trbovlje.

Beda rudarjev ne gane hišnih lastnikov. V današnjih težkih dneh, ki jih preživljajo naši rudarji, trpijo v Trbovljah deloma tudi obrtniki in trgovci radi ubojožanja konzumentov. Toda poleg TPD se pri nas nahaja vendarle še par ljudi, ki kaj malo občutijo krizo, to so naši hišni lastniki. V času, ko so rudarske družine izročene najhujšemu pomanjkanju in bedi, nekateri izmed hišnih lastnikov prav tako brezobzirno in neusmiljeno zahtevajo visoke najemnine, kakor so to delali poprej, ko so bili rudarji še bolje plačani ni polno zaposleni. Rudarska deca je do skrajnosti izčrpana vsled slabe prehrane, medtem pa se nekateri hišni lastniki vozijo s svojimi družinami z avtomobili, privoščijo si oddih v zdraviliščih, na morju itd. Kadar pa najemniki prosijo za znižanje pretirane najemnine, takrat pa ti reveži jadikujejo o krizi hujše kot pa brezposelni rudarji. Vse to je menda dovoljeno v imenu gospodarske krize, ki je prinesla delovnemu ljudstvu nepopisno bedo in pomanjkanje, posameznikom pa blagostanje.

Jesenice.

Črnci inž. Kola Ayayi na Jesenicah. — Pred 14 dnevi je obiskal Jesenice tudi črni inženir Kola Ayayi in imel v Kinu Radio predavanje o svoji domovini. — Predaval je v esperantu, predsednik tukajšnjega esperantističnega kluba učitelj g. Peter Golobčič je pa prevajal. Predavanje se je vršilo ob spremljevanju skioptičnih slik. G. inženir je pač opisoval navade svojih črnih rojakov in prikazoval njih življenje. Vsa njegova izvajanja pa so imela tendenco dokazati poslušalcem, da so Črnci srečnejši in zadovoljnejši kot pa Evropci, zlasti pa so bili to, preden je stopila prva noga belcev na črni kontinent. Lahko si dobil utis, da hoče reči: Ono lepo, zadovoljno življenje ste nam Vi, belci, že dovolj pokvarili. Vse mogoče stvari, ki so nam v škodo, ste nam dali, dobrega pa nič. Zatorej je že čas, da odmaknete svoje roke proč od nas, kajti nam za Vašo pogubno civilizacijo ni nič in je boljše, če o Vas niti ne slišimo. — Delno bi morda lahko g. inženirju celo pritrdili, ali o tem razpravljati, ni mesto tu. Zatem je zapel s pomočjo nekega črnškega instrumenta še nekaj pesmi in s tem končal. Obisk je bil precej povojen, kajti predavatelj je »vlekel« pa tudi njega je menda »vlekel« naš denar, saj pravijo, da je zelo nezaupljiv. Kdo vé, če nima prav in že kaj tozadevni izkušnji? Ne čudili bi se, če bi jih imel.

Rumena knjiga

ali fašizem nemoralnih in korupcionističnih elementov ne more imeti bodočnosti.

Ni nam treba pojasnjevati več, kako je kapitalizem kupoval in kupil fašistično gibanje, da z njim ohrani in utrdi svoje pozicije. Zanimivo pa je, kakšnih sredstev se kapitalizem poslužuje in kakšni elementi mu služijo, kadar mu gre za to, da ubije demokracijo in onemogoči delavsko borbo za pravice. V tem oziru nam tudi služi avstrijska »rumena knjiga«, ki precej jasno osvetljuje moralno vrednost nemškega fašizma.

Znani »požigalec« nemškega parlamenta je Belgijec. Ime mu je Marinus van der Lubbe in je sin havzrerjeve rodbine, katoliško vzgojen, čistilakomen, lažnjiv in bal se je žensk. Že v šoli je kazal homoseksualna nagnjenja. Pozneje je potoval po Nemčiji, Jugoslaviji, Ogrski in Poljski. V Nemčiji je stanoval nekaj časa pri rodbini, kjer so se vršile homoseksualne orgije. Tam se je tudi seznanil z »imenitnim« gospodom dr. Georgom Bellom. Ta je bil po rodu Anglež in obenem nemški fašistični agitator. Dr. Bell je bil v zvezi z angleškim petrolejskim magnatom Deterdingom in kapitalistom Rosenbergom, ki sta želela potom Nemčije zopet zavzeti ruska bogastva. Zato sta podpirala fašizem. Dr. Bell se je seznanil z Lubbejem na cesti. Povabil ga je v svoj avtomobil ter ga pozneje uvedel v fašistov-

ske kroge in ga seznanil z Röhmom. Dr. Bella so fašisti pozneje ustrelili na avstrijskih tleh pri Kufsteinu ter zaplenili v njegovem stanovanju razne spise in seznam homoseksualcev, med katerimi je bil naveden tudi van der Lubbe med drugimi mladeniči, katere je dr. Bell privajal Röhm. Seznam je obsegal nad 30 imen.

Dr. Bell je vedel vse; tudi, kako je požar nastal. To je povedal na nekem sestanku ter so ga zaradi tega ustrelili.

Tik pred požarom parlamenta je Lubbe prenočeval v občini Sörnewitz. Videl ga je fašistični voditelj Sommer; ko je ta o tem govoril, je izginil za vedno.

Dne 27. februarja je zažgal Belgijec parlament; čeprav Berlina niti poznal ni. Parlament je bil strogo zastražen in ni smel brez spremstva nihče vanj.

S posredovanjem dr. Bella se je Lubbe sestal z okolico grofa Hellendorfa. O tem je vedel tudi Hanussen, zato je moral umreti, čeprav je bil grofov prijatelj.

Van der Lubbe je bil orodje, rabil je denar, občeval homoseksualno s fašističnimi voditelji, zato jim je dal svoje ime kot slabič.

Göringovo palačo in parlament pa veže podzemski hodnik in od tam se je pripravil in izvršil po vsej verjetnosti požig parlamenta.

Rooseveltov delovni načrt — Nira — ni socializem.

»Prosveta«, največji delavski dnevnik v USA in glasilo Slovenske narodne podporne Jednote v Chicagu, piše v svoji številki z dne 31. julija t. l. v uvodniku, da »Nira ni socializem«.

Svoj članek napeljuje na poročila raznih starokrajških delavskih listov, češ »da je predsednik USA Roosevelt prisiljen voditi politiko, ki je za ameriške kapitaliste pravi socializem«.

»Prosveta« omenja k temu, da je torej v Jugoslavijo tudi prišla ta novica, ki jo trobijo že nekaj mesecev kapitalistični listi v Ameriki. Omenja tudi, da je za čičaški dnevnik »Tribune« ta načrt celo »sovjetizem iz Moskve«, torej nekaj komunizem ali bolševizem. Eni listi pravijo, da je to »državni socializem«, drugi, da je »uvod v socializem«, tretji, da je to »mešanica fašizma in bolševizma«, četrti pa pravijo, da je pošast, ki še nima imena.

»Prosveta« omenja, da je najboljšo definicijo o Rooseveltovem načrtu za industrijsko obnovo pogruntal vodja francoske socialistične stranke Leon Blum, ki je nedavno pisal v pariškem »Populaire« o tem načrtu in je sarkastično omenil, da bo ta eksperiment socializem šele takrat, ko se bo ponesrečil in izjalovil...

»Nira« je Rooseveltov načrt za izlečenje zasebnega kapitalizma, ki zdaj boleha. Ta kapitalizem je preveč bolan, da bi se lahko nadziral in zdravil sam, zato je pa vzela pod kontrolo vlada, ki bo skrbela zanj, dokler ne ozdravi. Če sploh kdaj okrevi, je pa še veliko vprašanje. Zaenkrat se pa ta zasebni kapitalizem nahača pod kontrolo, dasi je zelo nerad in hudo preseenečen. Kaj takega se mu namreč še ni pripetilo, kar obstoji v Ameriki.

»Prosveta« zaključuje: »Vsi oni, ki podtikajo Rooseveltu socializem, ne razumejo »Nire« in njenega namena. Te konfuzije ne razume na milijone delavcev, drugi pa igrajo nalašč demagogijo, da bodo potem, če se »Nira« izjalovi, lažje udrihali — po socializmu, češ, tak je socializem v praksi in tako se je ponesrečil... Kdor stvar razume, se smeje.«

»Prosveta« od 2. avgusta t. l. pa poroča tudi, da se je pojavil 1. avgusta t. l. v oknu uradov Slov. narodne podp. Jednote v Chicagu plakat NIRA s sliko plavega orla, v znak, da je vodstvo jednote podpisalo zvezni splošni pravilnik, ki med drugim določa tudi najvišji delovni teden za vse nameščence jednote na 40 ur. Jednota je hotela s tem podpisom pripomoči h koraku naprej na poti v socializem. To pa NIRA je.

Kulturni pregled.

Drama »Draga Mašin«, ki jo je spisal Friedrich Lichteneker in ki obravnava konec Aleksandra Obrenovića in njegove žene Drage, se bo igrala prihodnjo sezijo v Pragi. Vlogo kraljice Drage bo igrala znana igralka Leopoldina Konstantinova.

V Moskvi pripravljajo izdajo novih šolskih knjig, enakih za vso sovjetsko Unijo, v 70 jezikih. Za 15 jezikov so morali šele abecedo ustvariti, ker je dotični narodi sploh še niso imeli.

Kitajska naj bi nadomestila Rusijo. Nemški gospodarski krogi so zelo v skrbeh zaradi vedno večjega nazadovanja izvoza nemških proizvodov. Največji odjemalec je bila dosedaj Rusija, ki pa je svoja naročila v Nemčiji skoro čisto odpovedala in se naslonila na Francijo, Poljsko in Čehoslovaško. Zato sedaj Nemci razmišljajo o načinu, kako bi nadoknili svojo izgubo v Kini, vendar so gospodarski krogi pri tem zelo skeptični, ker je Kina še bolj nesiguren plačnik kot Rusija in zahteva kredit na 10 let, katerega bi pa morala nemška država v celoti garantirati. Zato iz te moke najbrž ne bo dosti kruha.

Razno.

Mesto, ki noče biti mesto. Mesto Velika Kaniža v Slavoniji je poslalo vladi prošnjo, da se ga uvrsti zopet med vasi, da bi se prebivalstvo izognilo davčnim bremenom, ki jih mora kot meščanstvo plačevati. Nasproti temu je pa trg Čakovec v Medjimurju zaprosil, da se ga povzdigne v mesto.

Ali dinar narašča, ali šiling pada? Napram avstrijskemu šilingu, za katerega smo še pred nekaj tedni morali plačevati po 12.50 Din, se je dinar že toliko opomogel, da ga plačujemo že z 8.60 Din.

Zli duh Bolgarske. Vsak človek s pravo človečansko kulturo se z gnusom spominja imena »krvavega« Cankova, ki je in bo ostal najtemnejši madež v zgodovini Bolgarske. In ta človek še vedno straši in vznemirja nesrečno deželo. Intrigira s svojimi opričniki proti vsaki vladi, ki bi hotela dati deželi znosnejši, demokratičnejši režim. Ravno, ko se je zopet pripravljala na veliko politično akcijo z javnimi shodi, se je raznesla vest, da je v Četin-Banji, kjer se nahaja na letovišču, bil vpriporjen po nekem mladeniču na Cankova atentat z bombami, od katerih pa ni bil zadet. Dasiravno sta se Cankova dva telesna stražarja, ki sta ga na sprejodu spremljala, poglala za atentatorjem, ga nista mogla ujeti. Cankovi pristaši so silno razburjeni in groze z osvetjo. V Plovdivu so hitro sklicali javni shod, ki pa ga je policija prepovedala. Zbrali pa so se cankovci kljub temu in med njimi in policijo se je vnela ljuta bitka s samokresi in je več ljudi bilo ranjenih. Policija na konjih jih je končno razgnala. Del časopisja trdi, da so atentat cankovci sami inscenirali, da bi lahko nastopili proti vladi.

Davke bodo smeli plačevati v žitu na Ogrskem. Ogrska vlada izda naredbo, po kateri bodo smeli kmetje plačevati davke v pšenici ali rži, ker tudi na Ogrskem manjka denarja.

Kako služijo veliki gospodje denar. Na Ogrskem je bil še nedavno ministrski predsednik grof Betlen. Ta mož je bil nedavno izvoljen za predsednika premogokopne družbe in prejema mesečno nagrado (častno) v znesku ca. 20.000 Din. Grofa Bethlena pa nameravajo še izvoliti v predsedstvo največjega industrijskega koncerna, kjer bo prejemal okoli en milijon dinarjev častne nagrade. Grof Bethlen pa sicer ni največji siromak na Ogrskem.

Nebotičnik samomorilec je nedvomno novi dunajski »Wolkenkratzer«, ki je bil lani dograjen v Herengassi. Tekom zadnjega leta se je v samomorilnem namenu že četrto oseb vrglo raz njega na cesto, kjer so obležale mrtve. Zadnja je to storila 21 letna trgovska nastavljenka Erna Vogler, ki je prošli petek skočila iz 12. nadstropja na cesto.

V Parizu ne marajo »križemkljuk«. Delegacija nemških profesorjev in dijakov, ki se je nahajala te dni v Parizu, je obiskala tudi grob francoskega neznanega vojaka in je položila nanj venec s trakom v nemških državnih barvah in s kljukastim križem. Komaj pa se je delegacija odstranila, je občinstvo strgalo z venca trak s »hakenkreuzem«, venec pa je pustilo.

Proti nemškim športnikom, ki se nahajajo na neki tekmi v Londonu, je občinstvo, zlasti židovsko, priredilo burne protestne demonstracije.

Gandhi se zopet posti. Po zadnji aretaciji, kakor smo poročali, je bil Gandhi obsojen na ječo. Zahteva pa sedaj pravice političnega jetnika, ki mu jih uprava ječe ne dovoli. Nezdovoljen je, ker ne more več pošiljati člankov v časopise. Prepovedali so tudi, da bi ga vsak teden enkrat obiskoval njegov poročevalec. Zaradi tega se je zopet pričel postiti ter izjavil, da »raji umrje, če se mu ne dovoli nadaljevati njegovega dela, ker je to delo njegovo življenje«.

Oblasti so mu dovolile nekaj olajšav, vendar še ni gotovo, če Gandhi te sprejme.

Tudi v Luksemburgu je hitlersko gibanje prepovedano. Kdor bi se proti tej prepovedi pregrešil, bo takoj izgnan v Nemčijo.

O bodoči rusko-japonski vojni je japonski delegat na kongresu za mirovne mednarodne odnose v Batufu (Kanada), g. Nitoba, podal zanimive izjave. Rusko-japonska vojna za nadvlado v Aziji, predvsem v Mandžuriji in na Kitajskem, bo gotovo izbruhnila že v bližnji bodočnosti, kakor hitro bosta začeli obe državi dovolj pripravljene. To dokazuje ustanavljanje novih vojaških zavodov in tovarn, ki jih sovjeti z veliko naglico gradi v Vzhodni Sibiriji, kakor tudi pospešena gradnja drugega vzporednega tira na veliki prekosibirski železnici, ki je imela dosedaj samo en tir. Na kak način se pa Japonska pripravlja na to vojno, tega pa japonski delegat seveda ni povedal.

Irak iztreblja Asirce. Asirski kristjani — nestorijanci so narodič 150.000 duš, ki živi v Mali Aziji na meji med Perzijo in Turčijo. Že med vojno so od Turkov, poleg Armencev, silno trpeli, zato se je velik del njih pridružil angleški vojski v Siriji. Angleži so jim zato obljubili, da si bodo lahko ustvarili po zmagi svobodno državo. Po končani vojni se pa niso več dosti zmenili zanje in tako so brezpravni Asirci ostali razkropljeni med turškimi Kurdi, ki so jih vedno krvavo preganjali, in po novoustanovljeni muslimanski državi Irak. Sedaj so pa tudi v Iraku vpriporili nad njimi pravi pokolj in izgnali njihovega mitropolita, ki sedaj prosi Evrope pomoči. Evropa pa zanje nima časa.

Japonski svinčniki cenejši kakor nemški. Pri nas porabljamo večino naših svinčnikov iz Nemčije. Osiješki trgovec je pa naročil večjo količino japonskih svinčnikov, ki jih je dobil komad po 33 par, dočim veljajo nemški 1.30 Din in so še slabše kvalitete. Seveda so deloma vzrok tej razliki v ceni delavske mezd, deloma pa ogromni dobički, ki jih zahtevajo evropski fabrikanti.

Radi Tolstoja obsojeni. Na Maliti so bili trije člani tamošnje delavske stranke obsojeni na tri mesece zapora, ker so čitali knjige Karla Marxa, Leva Tolstega in Bernarda Shawa.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član se zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 400.—, vpisnina Din 10.—.

NAČELSTVO.

Prvovrstno blago po nizkih cenah dobite v novootvorjeni

TRGOVINI „DELAVSKE DOM“

R. Z. Z. O. Z.

Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potreščine v svoji trgovini.

Vsi letni naročniki „Radiowelt“ dobe 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

ali pa Kirschnerev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „RadioWelt“. Naroča se Administration der „RadioWelt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.